

มหาอำนาจกับความขัดแย้งระหว่างจีนพูระกับ เวียดนาม

อิทธิพลของมหาอำนาจ โดยเฉพาะจีนกับสหภาพโซเวียต เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุดประการหนึ่งในกรณีพิพาทของกัมพูระกับ เวียดนามในครั้งนี้ เพราะได้แสดงถึงการแข่งขันครั้งสำคัญของจีนกับสหภาพโซเวียตในภูมิภาคนี้ ประเทศคอมมิวนิสต์ด้วยกันโดยลักษณะทั่วไป จีนสนับสนุนกัมพูระในขณะที่สหภาพโซเวียตสนับสนุนเวียดนาม และดูเหมือนว่ามหาอำนาจทั้งสองจะอยู่เบื้องหลังบทบาทของกัมพูระและ เวียดนาม ทั้งในการทำสงครามระหว่างกันและในเวทีการ เมืองระหว่างประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างกันของทั้งสองประเทศนี้มีอิทธิพลอย่างมากต่อการดำเนินนโยบายในกรณีพิพาทนี้ นอกจากความขัดแย้งของจีนกับสหภาพโซเวียตในระดัโลกที่มีผลต่อความสัมพันธ์ของกัมพูระกับ เวียดนามอยู่แล้ว ความสัมพันธ์ของกัมพูระและ เวียดนามกับมหาอำนาจทั้งสองก็เป็นส่วนประกอบที่สำคัญอยู่ด้วย เมื่อความขัดแย้งขยายตัว เป็นสงคราม จีนและสหภาพโซเวียตได้ให้การสนับสนุนฝ่ายของตนอย่างแข็งขัน ซึ่งมีผลให้อีกฝ่ายหนึ่งจะเจรจาเพื่อยุติข้อพิพาทลดน้อยลง ผลสะท้อนของสงครามขยายแดนครั้งนี้จึงมีลักษณะเป็น "สงครามที่กระทำโดยตัวแทน" (Proxy War) ของจีนกับสหภาพโซเวียต^๑

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นดินแดนที่จีนจำเป็นต้อง เข้ามามีอำนาจและอิทธิพลอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากความสัมพันธ์ในประวัติศาสตร์และสภาพทางภูมิรัฐศาสตร์^๒ จีนจึงพยายามอย่างถึงที่ จะขยายอิทธิพลเข้าบาโดยผ่านทาง

^๑ Osborne, "Kampuchea and Viet Nam...", p.249.

^๒ Jay Taylor, China and Southeast Asia: Peking's Relations with Revolutionary Movements, 2d ed. (New York: Praeger Publishers, 1976), p.383.

รณนการคอมมิวนิสต์ในภูมิภาคนี้ ซึ่งสหภาพโซเวียตก็เคยมีนโยบายสนับสนุนให้จีนมีอิทธิพลทางภูมิภาคตะวันออก และสหภาพโซเวียตก็ได้ดำเนินนโยบายด้านตะวันออกกลางและยุโรป^๑ ยกเมื่อเกิดความแตกแยกกันขึ้นแล้ว สหภาพโซเวียตจึงเปลี่ยนนโยบายในโครงการให้จีนสามารถขยายอิทธิพลออกไปได้ และจากการใช้อิทธิพลของสหรัฐอเมริกาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สหภาพโซเวียตเห็นความจำเป็นยิ่งขึ้นที่จะต้องขยายขยายอิทธิพลเข้าแทนที่สหรัฐอเมริกา และเพื่อทำการนี้พร้อมๆกันไป ซึ่งนำไปสู่การเผชิญหน้าของสองมหาอำนาจคอมมิวนิสต์ในภูมิภาคนี้ ความขัดแย้งระหว่างประเทศคอมมิวนิสต์ที่เกิดขึ้นในอินโดจีนก็ถูกนำมาเป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายของมหาอำนาจทั้งสอง ความตึงเครียดและสงครามจึงเกิดตามขึ้นมาในที่สุด

ความสัมพันธ์ระหว่างคอมมิวนิสต์จีนกับเวียดนามมีมาตั้งแต่สงครามคอมมิวนิสต์เริ่มเกิดขึ้นในอินโดจีน พรรคคอมมิวนิสต์และรัฐบาลจีนเป็นผู้สนับสนุนที่เข้มแข็งของประชาชนเวียดนามในการต่อสู้กับจักรวรรดินิยมลกดอนาไม่ว่าจะเป็นฝรั่งเศสหรือสหรัฐอเมริกา เมื่อจีนกับสหภาพโซเวียตเกิดความขัดแย้งกันอย่างรุนแรงจนสหภาพโซเวียตเลิกให้ความช่วยเหลือจีน จีนก็ยังคงมีหยัดให้ความช่วยเหลือเวียดนามต่อมา ซึ่งในทศวรรษที่ ๒๕๐๐ นั้น สหภาพโซเวียตก็ให้ความสนใจและความสำคัญแก่เวียดนามน้อยมากแล้ว^๒ ในทศวรรษที่ ๒๕๐๐ สหรัฐอเมริกาเพิ่มบทบาทในการต่อต้านคอมมิวนิสต์ในอินโดจีนมากขึ้นทุกที ทั้งจีนและเวียดนามเห็นความจำเป็นที่จะต้องเพิ่มมาตรการเพื่อประกันความปลอดภัยของเวียดนามเหนือจากการโจมตีโดยตรงของสหรัฐอเมริกา จึงจึงได้ส่งเครื่องบินจำนวนหนึ่งให้เวียดนามเหนือ

^๑ สมชัย รัถวิจิตร, ความขัดแย้งจีน-โซเวียตกับสงครามที่ไต้หวัน ใน อินโดจีน (กรุงเทพมหานคร : ภาณุพานิชย์ ๒๕๒๖), หน้า ๕๓.

^๒ Taylor, China and Southeast Asia..., p.22.

แต่ก็เมื่อเครื่องบินที่ร้ายภัยเต็มไปทั่วจะขอเสริมสร้างความแข็งแกร่งในด้านการป้องกัน
ภัยทางอากาศ^๑ สาขานโยบายการต่างประเทศซึ่งจะได้รับผลกระทบสนับสนุนด้านกำลังทางอากาศที่
ทันสมัย และทางเดินที่จะได้น่าก็คือจากสหภาพโซเวียต ซึ่งขณะนั้นมันตรงความสนใจใน
สถานการณ์ของเวียดนามเพียงเล็กน้อย กลุ่มระลอกผู้นำสหภาพโซเวียตสมัยนั้นรู้สึก
เวียดนามอยู่ห่างไกลจากสหภาพโซเวียตมากเกินไปและยังมีอำนาจอิทธิพลที่ยังไม่ถึง
เกินกว่าที่สหภาพโซเวียตจะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเลย เห็นได้จากการที่เมื่อวาระของ
สหภาพโซเวียตกล่าวถึงเวียดนามบ่อยกว่าวงใด ๆ นับแต่การประชุมเจนีวาปี ๑๙๕๓
(ค.ศ. ๑๙๕๔) เป็นต้นมา^๒ แต่ก็พลัดเกิดการเปลี่ยนแปลงผู้นำของสหภาพโซเวียต เป็น
กลุ่มเบเรสเนฟ ปุโกลกอร์นินและโคซีกิน และมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายด้านเอเชีย โดย
เพิ่มความสนใจและการสนับสนุนความช่วยเหลือแก่รัฐอิสระในประเทศต่าง ๆ มากขึ้น ประเทศ
สำคัญที่ได้รับความช่วยเหลือเหลือจำนวนมากที่สุดคือเวียดนามเหนือ^๓ ทำให้อานอยต้องพยายาม
วางตัวเป็นกลางในกรณีที่มีความขัดแย้งระหว่างเวียดนามกับสหภาพโซเวียต เวียดนามเหนือจึง
ได้รับความช่วยเหลืออย่างเต็มที่จากทั้งสองประเทศในเวลาเดียวกัน คอมมิวนิสต์
กบฏพรรคที่ ๒๕๑๐ ฐานะและอิทธิพลของจีนในอานอยตกต่ำลงไปบ้าง เพราะเกิด
ความขัดแย้งกันในเรื่องยุทธศาสตร์ ผู้นำทางทหารของอานอยคงตั้งใจที่จะทำการโจมตี
เวียดนามใต้ด้วยกองกำลังขนาดใหญ่เป็นสงครามในแบบอย่างเต็มที่ แต่จีนคัดค้านอย่าง
รุนแรงว่าเป็นอันตรายและเป็นการรบกวนเร็วเกินไปที่จะไปบุหนทศาสตร์เจนนี^๔ อานอย
เห็นไปว่าจีนไม่ต้องการให้เวียดนามประสพชัยชนะ ด้วยเหตุนี้เองเวียดนามเหนือจึง
ต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากสหภาพโซเวียตมากยิ่งขึ้นเพื่อให้สามารถดำเนินแผน
ยุทธศาสตร์นั้นต่อไปได้ ส่วนความช่วยเหลือจากจีนก็ยังคงได้รับต่อมาไม่ขาด

^๑ Ibid., p.29.

^๒

Charles B. McLane, "USSR Policy in Asia," Current

History 49 (October 1965): 219.

^๓

Taylor, China and Southeast Asia..., p.30.

^๔

Ibid., p.61.

ในร่างคัมภีร์ฉบับที่ ๒๕๑๐ นั้น สหรัฐอเมริกาถูกกดดันจากภาวะภายใน ประเทศให้ถอนทหารทางตอนใต้ออกจากสงครามอินโดจีน สหรัฐอเมริกาจึงหวังว่าจีน จะสามารถช่วยแก้ปัญหาในอินโดจีนได้โดยอาศัยความสำคัญและบทบาทของจีนใน ภูมิภาคนั้น นโยบายของสหรัฐอเมริกาที่เริ่มคลายความแข็งกร้าวลง ในขณะเดียวกัน การคุกคามของสหภาพโซเวียตที่มีต่อทัศนคติของการกำหนดนโยบายทางประเทศของจีน เยียบลงมาก ผู้นำจีนกลุ่มซึ่งนำโดยโจว เอนไหลจึงต้องการผ่อนคลายความตึงเครียด กับสหรัฐอเมริกาเพื่อจีนเป็นเครื่องวางดุลย์สหภาพโซเวียต นอกจากนี้ จีนยังกลัวว่า ถ้าญี่ปุ่นจะครอง "ภูมิภาคอุรุก" เพื่อรับภาระในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของ เอเชีย แทนที่สหรัฐอเมริกาอาจจะ เป็นภัยคุกคามความปลอดภัยของจีนได้ และจีนยังเป็นกังวล ในปัญหาไต้หวันด้วย จีนจึงตกลงใจ เปิดเจรจาในระดับสูงอย่างจริงจังกับสหรัฐอเมริกา อย่างลับ ๆ ตั้งแต่วันที่ ๒๕๑๓ (ค.ศ. ๑๙๗๐) การรัฐประหารในกัมพูชาเมื่อ เดือน มีนาคม ๒๕๑๓ (ค.ศ. ๑๙๗๐) ได้สร้างความแตกแยกในกลุ่มผู้นำจีนให้ชัดเจนมากขึ้น หลินเปียวและฝ่ายตรงข้ามของโจว เอนไหล ผู้ริเริ่มการผ่อนคลายความตึงเครียดกับ สหรัฐอเมริกา พยายามคัดค้านนโยบายของโจว เอนไหล โดยให้เหตุผลว่า การกระทำ ของสหรัฐอเมริกาที่สนับสนุนรัฐประหารในกัมพูชาพิสูจน์ว่าสหรัฐอเมริกายังคง เป็น ศัตรูอันดับแรกที่คุกคามความมั่นคงปลอดภัยของจีน^๑ ทำให้โจว เอนไหลไม่สามารถ คำเนินนโยบายความแนวทางของตนได้อย่างเต็มที่ และความขัดแย้งนี้ได้ปรากฏใน เรื่องอื่น ๆ นอกเหนือจากนโยบายต่างประเทศด้วยกระทั่ง หลินเปียวประสบ ความล้มเหลวในการพยายามบีบคั้นจางไฉ่ในปี ๒๕๑๔ (ค.ศ. ๑๙๗๑) สหภาพโซเวียต วิจารณ์กรณีนี้ว่า เกิดขึ้นมาจากการที่ "หลินเปียวและพรรคพวกคัดค้านการสนธิสัญญากับจักรวรรดินิยมอเมริกัน"^๒

^๑ Ibid., pp.158-159.

^๒ Ibid., p.169.

ประมาณปี ๒๕๑๔ (ค.ศ. ๑๙๗๑) ฐานะของสหรัฐอเมริกาในเอเชียอ่อนแอลงอย่างมาก ผู้ที่ได้รับประโยชน์มากที่สุดจะเป็นสหภาพโซเวียต โดยไม่หลงเพิกเฉยหน้ากับสหรัฐอเมริกาในการพยายามขยายอำนาจเข้ามาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แทนที่สหรัฐอเมริกาและ "ปักคอม" จีน สหภาพโซเวียตพยายามขยายความสัมพันธ์กับรัฐบาลประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และขณะเดียวกันก็โจมตีจีนว่ามีกบฏใจที่จะรุกรานและให้การสนับสนุนกลุ่มก่อการร้ายนิคมเขมา เจ็ดครั้งในภูมิภาคนี้ นับแต่ปี ๒๕๑๒ (ค.ศ. ๑๙๖๙) มาแล้วที่ความขัดแย้งของจีนกับสหภาพโซเวียตรุนแรงยิ่งขึ้นทุกที และสหภาพโซเวียตพยายามเสนอแนะ "ระบบความมั่นคงร่วมกัน" สำหรับเอเชีย ซึ่งโดยทั่วไปก็เข้าใจกันว่าหมายถึงการป้องกันการคุกคามของจีน^๒ ทำให้จีนต้องเร่งแสวงหามิตรประเทศเพิ่มขึ้นกับสหภาพโซเวียต ในปี ๒๕๑๕ (ค.ศ. ๑๙๗๒) ประธานาธิบดีนิกสันแห่งสหรัฐอเมริกา เดินทางไปเยือนจีนอย่างเป็นทางการ เป็นครั้งแรก "สาเหตุที่ทำให้เรา /จีนกับสหรัฐอเมริกา/ มาพบกันในวันนี้ ไม่ใช่เพราะเรามีความเชื่อร่วมกัน แต่เป็นเพราะ เรามีผลประโยชน์และความหวังร่วมกัน"^๓

ผลประการหนึ่งของกระบวนการผ่อนคลายความตึงเครียดระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกา คือ รูปแบบของสงครามอินโดจีนได้เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว สหรัฐอเมริกาสามารถถอนตัวออกไปจากสงครามในเวียดนาม "อย่างมีเกียรติ" และพยายามผลักดันให้จีนเป็นพลังที่จะดำรงดุลยภาพอำนาจในเอเชีย ส่วนจีนเห็นว่าการต่อสู้ของพวกคอมมิวนิสต์ในอินโดจีนเป็นสิ่งขัดต่อธรรมเนียม และการขับไล่อเมริกาออกไปจากเวียดนามโดยสันตินั้นเป็นเพียงขั้นหนึ่งของการต่อสู้ การที่จะทำให้สหรัฐอเมริกาพ่ายแพ้อย่างหมดรูป

^๑ เขียน ชีระวิทย์, "จีนกับการคลี่คลายความตึงเครียดในเอเชีย," ใน วิจัยกับสังคมโลก (กรุงเทพมหานคร : อวทกนธ, ๒๕๑๕), หน้า ๓๒๗.

๒

Taylor, China and Southeast Asia..., p.174.

^๓ คำปราศรัยของประธานาธิบดีนิกสัน เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕ (ค.ศ. ๑๙๗๒) อ้างถึงใน "จีนกับการคลี่คลายความตึงเครียดในเอเชีย," เขียน ชีระวิทย์, หน้า ๓๒๗

^๔ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๒๗

จะมีผลเสียหายอย่างร้ายแรงต่อภาพพจน์ของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาค เอเชียและแปซิฟิก ซึ่งจำเป็นต่อการ^๑ หรือพิจารณาในฐานนโยบายเกี่ยวกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ของ จีนคือ ความมั่นคง จีนต้องการที่จะป้องกันไม่ให้ประเทศใดในภูมิภาคนี้ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลที่เป็นอันตราย และโดยเฉาะอย่างยิ่งต้องการ^๒ ระวังไม่ให้ชาติมหาอำนาจใด เข้ามารั้งตัว "ครอบงำความเป็นเจ้า" ในภูมิภาคนี้ด้วย เมื่อพิจารณาส่งไปถึงกรณีของ อินโดจีนโดยเฉพาะ จีนต้องพยายามต่อต้านความพยายามของสหภาพโซเวียตที่จะตั้ง เวียดนามที่หวังจะรวมตัวกับกำลังอำนาจและกำลังจะ เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับทั้งประเทศ ในที่อยู่ภายใต้อิทธิพลของโซเวียต และเวียดนามเองก็โศกแสดงท่าทีว่าจะยึดถือในความ เป็นเอกราชของตนเองอย่างมั่นคง ทั้งในการดำเนินนโยบายภายในประเทศและ การต่างประเทศ อย่างน้อยที่สุดก็ปราศจากอิทธิพลของจีน เรื่องนี้จะ เป็นปัญหาสำหรับ จีนในอนาคต เพราะ เวียดนาม เป็นประเทศสำคัญที่อยู่ติดกับจีนทางตะวันออกเฉียงใต้

ส่วนสหภาพโซเวียตมอง เห็นว่า เวียดนามจะสามารถวางศูนย์กลางและ ต่อต้านจีนในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สหภาพโซเวียตจึงสนับสนุนเวียดนาม ในการทำข้อตกลงสัมพันธภาพที่ราบรื่น เพื่อให้สหรัฐอเมริกาถอนตัวออกไป และ เวียดนาม จะได้สามารถรวมประเทศใดใดกับปราศจากอุปสรรคจากสหรัฐอเมริกา ยิ่งไปกว่านั้น สหภาพโซเวียตยังมอง เห็นต่อไปว่า เวียดนามสามารถมีอิทธิพลต่อประเทศในอินโดจีน ได้มากเพียงใดก็จะดึงออกอิทธิพลของจีนลงไปได้มากเท่านั้น เพราะดูเหมือนว่าจีน จะ เป็นแหล่งสำคัญที่ให้ ความสนับสนุนกับซูรานและลาวในการรักษาความเป็นชาตินิยมไว้ ต่อต้านอิทธิพล เวียดนาม

ในระหว่างปี ๒๕๑๒ (ค.ศ. ๑๙๖๙) จีนมีความพอใจที่สามารถจำกัดความ ตัดแย้งไว้เฉพาะภายในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยการใช้สามารถกับ สหรัฐอเมริกาออกไปได้สำเร็จ จีนยังคงให้ความช่วยเหลือทาง เศรษฐกิจและ

^๑ Taylor, China and Southeast Asia..., p.375.

การทหารอย่างพอเพียงแก่เวียดนามเหนือต่อไป เพื่อให้ฮานอยพอใจ พร้อมทั้งได้เพิ่ม การติดต่อสัมพันธ์และการให้ความช่วยเหลือแก่กองกำลังคอมมิวนิสต์กับพวกร่างอย่างมากมาย ในขณะที่เขี้ยวก็ขึ้นก็แสดงความรู้สึกสนับสนุนอย่าง เด่นที่คือ เป้าหมายของ เวียดนามในการ รวมประเทศ เป็นวันหนึ่งอัน เดียวกันและจีนพยายามขยายความสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกาด้วย

เมื่อต้นปี ๒๕๑๓ (ค.ศ. ๑๙๗๔) จีนกับเวียดนามได้ทำสงครามแย่งชิงหมู่เกาะ ในทะเลจีนใต้ ได้แก่หมู่เกาะพาราเซลส์ (Paracels) และสปรัตลีส์ (Spratlys) ซึ่งจีนกับเวียดนามพยายามแย่งชิงกันมานานแล้ว ปัจจุบันคาดว่า เป็นแหล่งน้ำมันดิบแหล่ง ใหญ่แห่งหนึ่ง เวียดนามได้ได้รับสัมปทานการอ้างสิทธิ์ของฝรั่งเศสเหนือหมู่เกาะพาราเซลส์ และได้เข้าไปปกครองหลายเกาะมาเป็นเวลานานแล้ว จนกระทั่ง เดือนมกราคม ๒๕๑๓ (ค.ศ. ๑๙๗๔) จีนได้ส่งกำลังทหารเข้าไปรับดูแลพาราเซลส์ เวียดนามได้ประท้วงอยู่บนเกาะ เหล่านั้น และจีนก็เอาครอกครอบทั้งหมด แนวเวียดนามเหนือจะไม่ค่อยพอใจการ กระทำของจีนแต่ก็ยังไม่ได้กล่าวหาหรือมีปฏิกิริยาแกล้งอะไร ต่อมาในปี ๑๙๗๕ ในช่วง ที่ฝ่ายคอมมิวนิสต์กำลังไต่ระดับอำนาจในเวียดนามใต้ กองกำลังคอมมิวนิสต์เวียดนามใต้ เขาไปยึดครองบาง เกาะในหมู่เกาะสปรัตลีส์ ตั้งแต่ก่อนที่จะสามารถยึดไซ่ง่อนได้ และเมื่อจีนอ้างอำนาจอธิปไตยเหนือหมู่เกาะสปรัตลีส์ หนังสือพิมพ์ Quan Doi Nhan Dan ของกองทัพเวียดนามกล่าวว่า กองทัพเวียดนาม "พร้อมที่จะไปปฏิบัติการ ในทุกแห่ง" และ "จะไม่ไกลแสนไกลในทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรือหมู่เกาะในท้องทะเลเพื่อ รักษาความปลอดภัยของประเทศ"

นับแต่กรณีหมู่เกาะพาราเซลส์มาแล้วที่ความสัมพันธ์ของจีนกับ เวียดนามเหนือ เริ่มมองอย่างไม่เกลียดเป็นภาคิน แม้วาจีนยังคงปรารถนาจะรักษามิตรภาพกับ เวียดนาม และขัดขวางความพยายามของสหภาพโซเวียตที่จะสร้างอิทธิพลให้สูงที่สุดในฮานอย เวียดนามเหนือเอง ก็ต้องการความช่วยเหลือสนับสนุนจากจีนสำหรับการค้า เงินนโยบาย

Ellen J. Hammer, "Indochina: Communist but Nonaligned,"

Problems of Communism XXVII (March-April 1978): 8-9.

เพื่อฟื้นฟูบูรณะประเทศและการรวมประเทศ รวมทั้งยังปรารถนาจะนำจีนเป็นเครื่อง
 ถ่วงดุลย์ในความสัมพันธ์ของ เวียดนามกับสหภาพโซเวียต แคนออกหนีไปจากผลประโยชน์
 ร่วมกันและความร่วมมือกันแล้ว ความแตกต่างกับในหลักการพื้นฐานเรื่องต่าง ๆ ปรากฏ
 มากขึ้นเรื่อย ๆ ฮานอยมิได้มีทัศนคติร่วมกับปักกิ่งในเรื่องยุทธศาสตร์ของสหภาพโซเวียต
 ที่จะครองครองโลกโดยการทำให้สหรัฐอเมริกาเป็นกลางในกิจการของยูเรเชีย (ยุโรป
 และเอเชีย) รวมทั้งเรื่องการเมืองและโคคเคียส เวียดนามเหนือยังคงเห็นว่า
 สหรัฐอเมริกา เป็นศัตรูหมายเลขหนึ่งของประชาชนทั่วโลก และเวียดนามเหนือมีความ
 โหมเหียงไปในแนวทางของสหภาพโซเวียตมากกว่าแนวทางของจีนในเรื่องวิกฤตการณ์
 ระหว่างประเทศ เช่น สงครามอินโดจีน-ปากีสถานในปี ๑๙๖๑ และความขัดแย้งใน
 ตะวันออกกลาง เป็นต้น

ในขบวนการคอมมิวนิสต์ระหว่างประเทศ พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามได้
 เลือกที่จะอยู่ฝ่ายสหภาพโซเวียต แม้ว่าจะพยายามรักษาความเป็นกลางในกรณีความ
 ขัดแย้งระหว่างจีนกับสหภาพโซเวียต และพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามก็รักษาลความสัมพันธ์
 ฉันพี่น้องกับทั้งพรรคคอมมิวนิสต์จีนและสหภาพโซเวียต แต่ที่สำคัญก็คือ พรรคคอมมิวนิสต์
 เวียดนามไม่สามารถลบล้างจีนในเรื่องการผ่อนคลายความตึงเครียดกับสหรัฐอเมริกาได้
 พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามไม่เห็นด้วยกับการที่จีนพิจารณาว่า สันติภาพที่แห่งอำนาจอันมี
 อันตรายจะเกิดขึ้นในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ถ้าฐานะของสหรัฐอเมริกาทั้งหลายลงไป
 จีนจึงมองต่อไปถึงฐานะของคอมมิวนิสต์เวียดนามซึ่งจะได้รับการสนับสนุนจาก
 สหภาพโซเวียตให้รวมกลุ่มประเทศในอินโดจีนไว้ภายใต้การนำของฮานอย เพื่อแทนที่
 อิทธิพลสหรัฐอเมริกาและต่อต้านอิทธิพลของจีน ดังนั้น จีนจึงพยายามสนับสนุนให้กันฮานอย
 และลาวมีความเป็นเอกราชให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

สถานการณ์ภายในกันฮานอยจะเอื้ออำนวยต่อความประสงค์ของจีน จีนได้ให้
 ความสนับสนุนเจ้าสี่ผู้ในฐานะประมุขรัฐบาลพลัดถิ่นของกันฮานอยมาตั้งแต่เกิดการ

รัฐประหารโดยนายพลลอนนอล เมื่อปี ๑๙๗๐ และให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและการทหารแก่แนวร่วมแห่งชาติกัมพูชาที่นำโดยพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชา ที่สำคัญคือ ญูน่า เชมรแดงที่จีนให้ความสนับสนุนอยู่นั้น เป็นคอมมิวนิสต์ชาตินิยมอย่างรุนแรง พวกนี้มีความสงสัยในเป้าหมายที่แท้จริงของ เวียดนามเหนือ อีกทั้งภูเขาคอคองคา แดพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชายังเป็นองค์กรที่ค่อนข้างจะอ่อนแอ เมื่อจำเป็นคงรวมมือกับพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามตั้งแต่ปี ๑๙๗๐ เวียดนามจึงสามารถแทรกซึมเข้าไปสร้างอิทธิพลในพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาได้ โดยผ่านทางพวกคอมมิวนิสต์ เชมรที่ได้รับการศึกษาจากฮานอยและกลับไปด้วยกับพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาคือกับรัฐบาลลอนนอล^๑ ญูน่าคอมมิวนิสต์ เชมรจึงต้องการให้จีนเข้าไปช่วยตรงจุดที่ว่าพวกคอมมิวนิสต์เวียดนามโน้มน้าวกัมพูชา^๒

สหภาพโซเวียตซึ่งให้ความสนับสนุนเวียดนามเหนืออยู่นั้น ไม่ได้เป็นแหล่งความช่วยเหลือของแนวร่วมแห่งชาติกัมพูชาเลย ทั้งนี้ก็เนื่องจากสหภาพโซเวียตไม่ได้มีนโยบายที่แน่นอนเกี่ยวกับรัฐบาลกัมพูชา สหภาพโซเวียตรับรองรัฐบาลลอนนอล แต่ขณะเดียวกันก็ยอมให้ เอกราชการทูตของรัฐบาลพลัดถิ่นของ เจ้าสีหนุอยู่ในมอส์โคว์พร้อม ๆ กับ ยอมรับสหภาพโซเวียตเห็นด้วยกับสหรัฐอเมริกาที่จะให้มีการหยุดยิงและเปิดการเจรจาระหว่างทุกฝ่ายในกัมพูชา ซึ่งตรงข้ามกับนโยบายของแนวร่วมแห่งชาติกัมพูชา ในสหประชาชาติ สหภาพโซเวียตก็กังวลไม่ออกเสียงในการ เสนอร่างข้อมติให้รัฐบาลพลัดถิ่นของ เจ้าสีหนุเป็นผู้แทนของประชาชนกัมพูชาในการประชุมสมัชชาสหประชาชาติ^๓ ซึ่งได้สร้างความไม่พอใจให้แก่ผู้นำแนวร่วมแห่งชาติกัมพูชาอย่างยิ่ง

^๑ รัฐบาลพล พก อ้างว่าหลังจากชัยชนะในปี ๒๕๑๔ (ค.ศ. ๑๙๗๑) พวกนี้ได้กลับใจมาเป็นพวกชาตินิยม เพราะตระหนักถึงความสำเร็จในการต่อสู้ด้วยตนเองของพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชา : Ministry of Foreign Affairs of Democratic Kampuchea, Department of Press and Information, Black Paper..., pp.37-38.

^๒ Taylor, China and Southeast Asia..., p.377.

^๓ ม.ร.ว. กักกฤษดิ์ ปราโมช, "ข้างฝั่งเวียง," สยามรัฐ (๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๒): ๗.

ในปี ๒๕๑๓ (ค.ศ. ๑๙๗๐) ฐานะและอิทธิพลของจีนในหมู่ผู้นำแนวร่วมแห่งชาติกับพม่าสูงขึ้นอย่างมาก ผู้นำคอมมิวนิสต์กับพม่าขอความช่วยเหลือจากจีนมากขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อเดือนเมษายน ๒๕๑๓ (ค.ศ. ๑๙๗๐) เขียว สัมพันธ์เดินทางไปเยือนจีนเพื่อกระชับความสัมพันธ์ของกันพม่ากับจีน การเยือนครั้งนี้มีผลให้มีการทำความตกลงเรื่องความช่วยเหลือทางการเงินที่จีนจะให้แก่กับพม่า และมีการประกาศอย่างเปิดเผยเป็นครั้งแรกนับแต่การทำข้อตกลงสันติภาพ เวียดนามที่ปารีส ซึ่งนอกจากจะแสดงถึงความสัมพันธ์อันใกล้ชิดเป็นดี เสริมระหว่างจีนกับพม่าแล้ว ยังได้แสดงถึงความมั่นใจของจีนต่อสถานการณ์ภายในกับพม่าด้วย สถานการณ์โดยทั่วไปในช่วงนั้น มีแนวโน้มที่เห็นได้ถึงความสิ้นหวังของรัฐบาลลอนดอนจนกระทั่งจีนไม่กลัวว่าสหรัฐอเมริกาจะมีปฏิริยาตอบโต้การที่จีนให้ความช่วยเหลือทางทหารแก่ฝ่ายคอมมิวนิสต์กับพม่า เพราะรัฐบาลลอนดอนมีโอกาสรื้อถอนมากที่จะเปิดการเจรจาต่อรองใด ๆ กับฝ่ายแนวร่วมแห่งชาติกับพม่า และจีนก็ไม่ปรารถนาและไม่สามารถผลักดันให้คอมมิวนิสต์กับพม่ายอมรับการเจรจาใด ๆ ด้วย^๑ ในที่สุดสงครามในกับพม่าก็ยุติลงด้วยชัยชนะของแนวร่วมแห่งชาติกับพม่าในเดือนเมษายน ๒๕๑๔ (ค.ศ. ๑๙๗๑)

ภายหลังชัยชนะของฝ่ายคอมมิวนิสต์ในเวียดนามใต้ ความสัมพันธ์ของเวียดนามกับสหภาพโซเวียตใกล้ชิดกันมากขึ้น เพราะความจำเป็นของเวียดนามที่จะต้องอาศัยความช่วยเหลือในการฟื้นฟูบูรณะประเทศ ปลายปี ๒๕๑๔ (ค.ศ. ๑๙๗๑) เจควินเดินทางไปเยือนเวตโงวี่และได้ออกแถลงการณ์ร่วมกับเบรสเนฟ ที่มีความตอนหนึ่งว่าประเทศทั้งสองมี "ทัศนะที่เหมือนกันอย่างสมบูรณ์" ในเรื่องนโยบายต่างประเทศ^๒ เวียดนามได้แสดงความเห็นชอบอย่างชัดแจ้งในท่าทีของสหภาพโซเวียตในเรื่องสำคัญ ๆ ซึ่งแตกต่างไปจากทัศนะของจีน เช่น เรื่องการประชุมที่เฮอชิงก็เกี่ยวกับความมั่นคงและความร่วมมือในยุโรป เป็นต้น เวียดนามและสหภาพโซเวียตได้ทำข้อตกลงทาง

^๑ Taylor, *China and Southeast Asia...*, p.380.

^๒ Hammer, "Indochina: Communist but Nonaligned," p.7.

เศรษฐกิจจีนสองฉบับ เพื่อให้ความช่วยเหลือและค้าขายกับ เวียดนาม ฉบับแรกสำหรับปี ๒๕๑๔ (ค.ศ. ๑๙๗๑) และอีกฉบับสำหรับระยะเวลาสามแผนเศรษฐกิจห้าปีของ เวียดนาม (๒๕๑๔-๒๕๒๓) ภายใต้ออกของทั้งสองนี้ ความร่วมมือในอนาคตของทั้งสองประเทศจะรวมถึง เรื่องความร่วมมือในด้านพลังงานเศรษฐกิจ การส่งผู้เชี่ยวชาญชาวโซเวียตไปยัง เวียดนาม และการให้การศึกษาอบรมคนเศรษฐกิจ เทคนิค และวัฒนธรรมแก่เจ้าหน้าที่ ของเวียดนาม ความร่วมมือเหล่านี้จะอยู่ใน "โครงสร้างของความร่วมมือหลายฝ่าย ของประเทศสังคมนิยม"^๑ เมื่อเปรียบเทียบกับการเยือนปักกิ่งก่อนที่เดควนจะ เดินทาง ไปมอสโก จะเห็นได้ว่ามีความแตกต่างกันอย่างมาก เพราะไม่มีการออกแถลงการณ์ร่วม ใด ๆ ทั้งที่ก่อนหน้านี้ก็เพิ่งจะมีการทำข้อตกลง เกี่ยวกับความช่วยเหลือทาง เศรษฐกิจ ฉบับใหม่ระหว่าง เวียดนามกับจีน ปัญหาขาดความกันในเรื่องหมู่เกาะในทะเลจีนใต้ ยังคงมีอยู่มากและจะไม่มีการไกล่เกลี่ยกัน และยังมีปัญหาใหม่เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อย เชื้อสายจีนจำนวนมากที่อยู่ในบริเวณไซงอน-โฮจอง ซึ่งเป็นปัญหาหนึ่งของกรณีพิพาท ทางทหารของจีนกับรัฐบาลเฉพาะกาลของ เวียดนามใต้ และ เวียดนามเหนือก็พยายาม เข้ามองอย่างใกล้ชิด^๒

ในกัมพูชา จีนไม่ต้องการแข่งขันสร้างอิทธิพลกับสหภาพโซเวียต เพราะนอกจาก จีนจะเป็นที่ตั้งของรัฐบาลหลักถิ่นของกัมพูชาตลอดมา ยังได้ให้ความช่วยเหลือมากมาย ในการต่อสู้กับรัฐบาลลอนนอล การที่สหภาพโซเวียตไม่ยอมรับรองรัฐบาลหลักถิ่นของ เจ้าสีหนุจนกระทั่งแน่ใจว่าฝ่ายแนวร่วมแห่งชาติกัมพูชาจะได้รับชัยชนะ ทำให้รัฐบาลใหม่ กองพวกคอมมิวนิสต์ เขมรไม่ยินยอมให้สหภาพโซเวียตเปิดสถานทูตขึ้นในพนมเปญ ข้อตกลง กับต่างประเทศฉบับแรกของรัฐบาลใหม่ของกัมพูชา คือ ข้อตกลง เกี่ยวกับความร่วมมือ ทาง เศรษฐกิจและ วัฒนธรรมกับจีน ทำขึ้นเมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๑๔ (ค.ศ. ๑๙๗๕)

^๑ Ibid.
^๒ Ibid., pp. 7-8.

ตามข้อตกลงนี้จึงให้ "ความช่วยเหลือที่ให้อำนาจและไม่มีเงื่อนไข" แก่กัมพูชาจำนวน
 ไม่น้อย ต่อมาในเดือนมีนาคม ๒๕๑๘ (ค.ศ. ๑๙๗๕) ระหว่างการเยือนพนมเปญ
 ของหลี่เจียง (Li Chiang) รัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศของจีน ผู้นำ
 ของกัมพูชาได้มีข้ถึง เรื่อง เอกอัครราชทูตและการช่วยเหลือตนเองและแสดง "ความสำนึก
 ในบุญคุณอย่างลึกซึ้ง" ในความช่วยเหลือต่าง ๆ ของจีน ผู้นำกัมพูชาได้แสดงความหวัง
 ว่าจะสามารถหาความคองใน เรื่องความช่วยเหลือทาง เศรษฐกิจและการค้าให้มากขึ้น
 ต่อไป

เมื่อกัมพูชาประกาศโดย เม็ก เมฆ เกี่ยวกับสงครามชายแดนกับ เวียดนาม
 หมดทั้งประกาศถึงความสัมพันธ์ทางการทูตกับ เวียดนาม เมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๒๐
 (ค.ศ. ๑๙๗๗) รัฐบาลจีนแสดงท่าทีในทางที่เป็นกลางสนับสนุนกัมพูชา โดยสำนักข่าว
 จีนใหม่ได้รายงานข่าวอย่างยาว เกี่ยวกับแถลงการณ์ของกัมพูชาในวันนี้ออกแถลงการณ์นั้น
 แยกวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๒๑ (ค.ศ. ๑๙๗๘) กับรายงานข่าวสั้น ๆ เกี่ยวกับแถลงการณ์
 คอมมิวนิสต์ของ เวียดนาม และยังมีประเด็นที่จะกล่าวถึงคำอ้าง เกี่ยวกับการโจมตีของกัมพูชาต่อ
 ดินแดนเวียดนาม เมื่อเอกอัครราชทูต เวียดนามขึ้นประท้วงต่อรัฐบาลจีน สำนักข่าวจีนใหม่
 จึงได้รายงานโดยสมบูรณ์เกี่ยวกับแถลงการณ์ของทั้งสองฝ่ายที่ประกาศในวันที่ ๖ มกราคม
 ๒๕๒๑ (ค.ศ. ๑๙๗๘)^๒ และในระหว่างที่ความสัมพันธ์กำลังอยู่ใน ระดับสูงมากนั้น
 ยาง เค็งฮิงเจา (Teng King-cho) ภรรยาของอดีตนายกรัฐมนตรีโจว เอนโถ
 ในฐานะรองประธานคณะกรรมการประจำของสมัชชาประชาชนแห่งชาติ เดินทาง
 ไปเยือนกัมพูชาในวันที่ ๑๔-๒๑ มกราคม ๒๕๒๑ (ค.ศ. ๑๙๗๘)^๓ เพื่อแสดงความ
 ถึงวลของจีนต่อปัญหาชายแดนกัมพูชา-เวียดนาม นอกจากนี้ยังมีคำแถลงของผู้นำและ

^๑ Ibid., p.10.

^๒ "Chinese Support for Cambodia," Keesing's Contemporary Archives 1978, XXIV (October 27, 1978): 29275.

^๓ "บันทึกข่าวต่างประเทศ," สยามจดหมายเหตุ ๓ (๒๐-๒๖ มกราคม ๒๕๒๑).

ทางการจีนอีกหลายครั้ง ทั้งในลักษณะที่สนับสนุนให้กัมพูชาต่อสู้เพื่อเอกราชและอธิปไตย และโจมตีเวียดนามว่ากำลังปฏิบัติลัทธิจักร เป็นเจ้าและขยายอำนาจความเป็นใหญ่เหนือประเทศ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศในอินโดจีน "กองทัพจีนจะให้ความสนับสนุนกองทัพกัมพูชาเสมอ"^๑

วิญญูชาบอยโค้วจารณ์ในทำนองที่ว่า ความช่วยเหลือทางทหารที่จีนให้แก่ กัมพูชา เป็นต้นเหตุของสงครามรายแค้นครั้งนี้

เป็นที่เห็นได้อย่างชัดเจนว่า รัฐบาลกัมพูชาไม่สามารถดำเนินการณรงค์ เพื่อต่อต้านเวียดนามได้โดยลำพัง มหาราชทั่วโลกเชื่อว่าประเทศจักรวรรดินิยมและ ปฏิกริหารระหว่างประเทศได้ช่วยสร้างสถานการณ์ขึ้น และช่วยกีดขวางกองกำลัง /ของกัมพูชา/ ควบเป็นใหญ่และเครื่องนิรภัยในเวลาเพียงชั่วข้ามคืน^๒

เมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๒๑ (ค.ศ. ๑๙๗๘) โฆษกของทางการเวียดนามได้กล่าวกับ คณะผู้แทนรัฐสภาอเมริกันที่ได้เดินทางไปเยือนเวียดนามว่า กองทหารจีนได้ทำการฝึก ให้กองทหารกัมพูชาสามารถสู้รบในใหญ่ที่จีนมอบให้ และความช่วยเหลือทางทหารของจีน ช่วยให้กัมพูชาสามารถขยายกองทัพรากสามกองพลเป็นประมาณยี่สิบกองพล^๓

ในทัศนะของจีน สงครามรายแค้นกัมพูชา-เวียดนามครั้งนี้เกิดขึ้นมาจากการยุยงส่งเสริมของสหภาพโซเวียตเพื่อขยายอิทธิพลตาม "วิถีชีวิตของความเป็นเจ้า" ในภูมิภาคอินโดจีน เวียดนามก็ยินยอมปฏิบัติตาม เพราะสงครามครั้งนี้จะตอบสนอง ความใฝ่ฝันของเวียดนาม ที่ไม่เพียงแต่จะสถาปนาสหพันธ์อินโดจีนขึ้นเท่านั้น แต่ใฝ่ฝัน ที่จะครอบครอง เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทั้งหมดด้วย จีนให้ความช่วยเหลือแก่กัมพูชา

^๑"Chinese Support for Cambodia," p.29275.

^๒Ibid.

^๓Ibid.

เพราะเห็นว่ากัมพูชาเป็นฝ่ายถูกบีบบังคับโดยจีน เช่น เขตแดนซึ่งจักรวรรดินิยมฝรั่ง เสนอกำหนด
ขึ้นอย่างไม่เป็นธรรมต่อกัมพูชา และกัมพูชายังคงเป็นเหยื่อของการคุกคามก้าวร้าวจาก
ทางชาติจีนซึ่งช่วยกัมพูชากวญจิตใจที่เป็นธรรมในจำนวน เกือบที่จีนเคยช่วย เวียดนาม
มาแล้ว และในสิ่งที่เกี่ยวกับสหภาพโซเวียต จีนได้ช่วยโฆษณาปลุกปั่นอวาทของกัมพูชา
ที่กล่าวหาว่าสหภาพโซเวียตมีส่วนเกี่ยวข้องกับสงครามในสงคราม เวียดนามกับจีนใหม่
โดยรายงานว่า

ในสมรภูมิที่เมือง เกรกโคมีผู้พบ เห็นอาวุธยุโรประจําอยู่ในรถถังของโซเวียต
พวกนี้ที่วูงโคง ฌมสิมคอง และฉานไฮ่เสี่ยวาสีขาวซึ่งมีลักษณะ เหมือนกับที่พวก
ข้างที่เหี้ยมโหด . . . วิทยุที่จับได้จากรถถัง เหล่านั้นเป็นภาษารัสเซีย^๕

นับแต่มีการตั้งความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกัมพูชากับ เวียดนาม เป็นต้นมา
ความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับ เวียดนามก็ดำเนินไป ในทางที่เลวลงไปในทุกขณะ กล่าวคือ
๒๕๒๑ (ค.ศ. ๑๙๗๘) ชาวจีนโพ้นทะเลจำนวนมากอพยพจาก เวียดนาม เข้าไปในจีน
ทางการ เวียดนามกล่าวว่า เป็นเพราะการยุบปลุกปั่นของรัฐบาลจีน ในเดือนพฤษภาคม
๒๕๒๑ (ค.ศ. ๑๙๗๘) จีนพิจารณาตัดความช่วยเหลือที่ให้แก่ เวียดนามลงไปถึงสองครั้ง
และยกเลิกทั้งหมด เมื่อต้นเดือนกรกฎาคม และในเดือนมิถุนายน จีนให้ปิดสถานกงสุล
เวียดนามในจีน เหตุการณ์เหล่านี้ทำให้ เวียดนามวิพากษ์วิจารณ์จีนอย่าง เปิดเผยและ
รุนแรง เข้มมากขึ้นไปอีกด้วย^๖

ในขณะที่จีนแสดงท่าทีสนับสนุนกัมพูชาอยู่นั้น สหภาพโซเวียตก็ให้การสนับสนุน
เวียดนามอย่างเต็มที่ตลอดมา โดยการรายงานข่าวสงครามอย่างละเอียด โดยเฉพาะ

^๕Pike, Vietnam-Cambodia Conflict, p.16.

^๖
Ibid.

^๗"Chinese Support for Cambodia," p.29275.

ชอกลาวหาและรายงานของ เวียดนาม เท่านั้น นี้ได้กล่าวถึงคำบันทึกของข้าพเจ้าว่า เมื่อ
เวียดนามเสนอให้เลิกการเจรจา สหภาพโซเวียตแสดงความสนับสนุนในทันที
คำบันทึกข่าวประชาสัมพันธ์ได้รายงานเมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๑ (ค.ศ. ๑๙๗๘) ว่า

หาที่มองทางการที่พูดว่าตลอดองค์แผนการหลักของผู้ที่สร้างสถานการณ์ให้
เกิดความตึงเครียดระหว่างประเทศ และเป็นผู้ที่ไปพอใจในชัยชนะของประชาชน
แห่งเวียดนาม การรวมประเทศเวียดนาม ความก้าวหน้าในการร่างสร
ตั้งคณนิยม และ เกียรติยศที่เพิ่มสูงขึ้นในเวทีการ เมืองระหว่างประเทศของ
เวียดนาม^๑

เมื่อความตึงเครียดสองจีนและกับซูวากับ เวียดนามปรากฏและเพิ่มมากขึ้น สหภาพโซเวียต
ก็ได้ให้ทัศนะต่อกรณีนี้ว่า

เรา [สหภาพโซเวียต] ต้องการย้ำอีกครั้งหนึ่งว่า สหภาพโซเวียตจะอยู่ข้าง
เวียดนามตลอดไป เวียดนามถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้รุกราน แต่เราก็มีเหตุผล
แสดงให้เห็นเจตนาจริงของ เวียดนามว่า เวียดนามต้องการที่จะอยู่อย่างมีสันติภาพ
เวียดนามเป็นฝ่ายที่เสนอให้มีการเจรจากัน แต่ข้อเสนอของ เวียดนามนี้ก็ถูกปฏิเสธ
โดยอ้างว่าการเจรจากันก็ไปทำให้เกิดอะไรเลย นั่นก็แสดงว่า เวียดนามไม่ใช่
ประเทศที่เรียกหาสงคราม แต่เป็นประเทศอื่นที่หาเรื่องมาเหยียบขำฉิบไฉยของ
เวียดนามโดยใ้วิธีการทางทหาร^๒

^๑"สงครามเขมร-เวียดนาม: ถึงคราวอิทธิพลจะสำแดงเดช," สยามรัฐ
สัปดาห์วิจารณ์ ๓๘ (๘ มกราคม ๒๕๒๑): ๘.

^๒"Reactions of Other Communist Countries," Keesing's
Contemporary Archives 1978 XXIV (October 27, 1978): 29275-29276.

^๓กองบรรณาธิการมติชนและประชาชาติธุรกิจ, เขมร: แลกแล้วแลกอีก
(กรุงเทพมหานคร: ประพันธ์สาส์น, ๒๕๒๒), หน้า ๑๒๒-๑๒๓.

และต่อมาสำนักข่าวปรากฏโลกจับตาดูโดยตรง โดยใจถอยคำทำนองเดียวกับที่จีนและกัมพูชาได้ โดยเฉพาะเมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๒๑ (ค.ศ. ๑๙๗๘) ซึ่งเอียงตัวที่กำลังอยู่ในระหว่างการเยือนปักกิ่งโลกเวลา

ผู้นำจีนได้ไปอยู่ปกครองกัมพูชาในปัจจุบัน เป็นศูนย์กลางในการส่งเสริมความทะเยอทะยานที่จะเป็นเจ้าเขาคองเอเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ และเปิดการรุกรานทางทหารต่อเวียดนาม . . . (ผู้นำจีน) ผลักดันให้กัมพูชาใช้กำลังทหาร เข้าย้าย และยังหัดความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจแก่เวียดนามทั้งหมด ปักกิ่งพิจารณาเห็นอย่างชัดเจนแล้วว่าสิ่งเหล่านี้จะสร้างควาหวาดใจแก่กระบวนการสร้างสรรค์ระบบสังคมนิยมในสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม?

สหภาพโซเวียตกล่าวถึงสงครามชายแดนกัมพูชา-เวียดนามว่าเป็นการคุกคามของจีนต่อเวียดนามโดยตรง การที่จีนใจความสนับสนุนกัมพูชาเป็นการแสดงถึงความตั้งใจของปักกิ่งที่จะขยายอำนาจในเอเชีย โดยนโยบายสายลวงไฟหาคืนหนึ่ง เข้าทำการต่อสู้วิวาทกับชาติอื่น ๆ ยุยงให้มีการคุกคามและละเมิดดินแดนของประเทศในเอเชียที่เพิ่งจะได้รับเอกราชใหม่ ๆ ทำการข่มขู่ในทางเศรษฐกิจ ด้วยความช่วยเหลือและการใช้อิทธิพลกดดันด้วยกำลังทหาร และกัมพูชาก็กำลังรับนโยบายเหล่านี้ด้วย สหภาพโซเวียตอ้างว่านี่ชาวจีนหลายร้อยคนทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาอยู่ในกัมพูชา และโค่นให้อาวุธแก่กองทัพกัมพูชาด้วย^๒

ถึงแม้ว่าใครจะแสดงความสนับสนุนเวียดนามในการทำสงครามกับกัมพูชา เช่นเดียวกับสหภาพโซเวียต^๓ ส่วนประเทศอื่น ๆ ในกลุ่มของสหภาพโซเวียตก็ได้แสดงท่าทีสนับสนุนเวียดนาม เช่น มองโกเลีย อังโกลา และโมซัมบิก แกมเบียโกสลาเวีย

^๑ "Reactions of Other Communist Countries," p.29276.

^๒ Pike, Vietnam-Cambodia Conflict, p.15.

^๓ David Bonovia, "The Climax of a Bad Dream," Far Eastern

กับโรมา เนื้กอัมสวาทนาทาทที่เป็นกลางและยังขยายวงโคจรเก็ยให้ทั้งสองฝ่าย
หาทางยุติข้อพิพาทโดยสันติวิธีด้วย

ความขัดแย้งระหว่างจีนกับเวียดนามที่เพิ่มพูนขึ้นผลักดันให้เวียดนามต้อง
ห้ความช่วยเหลือจากสหภาพโซเวียตมากขึ้นทุกทีเพื่อทดแทนความช่วยเหลือต่าง ๆ ที่
จีนเคยให้แก่เวียดนาม ดังนั้น เวียดนามจึงสมัครเข้าเป็นสมาชิกองค์การความร่วมมือ
ด้านเศรษฐกิจของยุโรปตะวันออก (COMECON) เมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๒๑
(ค.ศ. ๑๙๗๘)^๒ โดยการชักชวนและสนับสนุนของสหภาพโซเวียต ยิ่งไปกว่านั้น
เมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๒๑ (ค.ศ. ๑๙๗๘) เวียดนามกับสหภาพโซเวียตยังได้ทำ
สนธิสัญญามิตรภาพและความร่วมมือระหว่างกันอีกด้วย^๓ และมีความสำคัญก่อนหนึ่ง
ระบุว่าจะช่วยเหลือประเทศภูฏานในกรณีที่ถูกถูกรบกวนด้วยกำลังทหารจากต่างประเทศ
ซึ่งเป็นการร่วมมือให้จีนระงับการที่รุนแรงขอ เวียดนามในกรณีที่มีความขัดแย้งกันอยู่

สำหรับกรจะยอมรับการวิเคราะห์เกี่ยวกับการ เป็นสงครามตัวแทนหรือไม่นั้น
ยัง เป็นปัญหาที่ถกเถียงและสับสนอลหม่านเพิ่ม เต็มกันอีก เนื่องจากปัญหาความไม่ชัดเจน
เกี่ยวกับการริเริ่มที่จะทำสงครามเต็มรูปแบบมีการใช้กำลังทหารและอาวุธยุทโธปกรณ์เต็มที
ตามกระบวนการทางยุทธศาสตร์ รวมทั้งมีขอบเขตที่กว้างกวากการใช้ของกำลังปะทะกัน
ตามรายแณ ในค่านหนึ่ง เห็นว่าความใกล้ชิดของบางกหวางจีนกับกัมพูชา และ
สหภาพโซเวียตกับเวียดนาม และการให้ความสนับสนุนช่วยเหลือด้านปัจจัยการทหาร
เป็นส่ว เหตุที่กระตุ้นและผลักดันให้กัมพูชากับเวียดนามตัดสินใจทำสงครามกัน ซึ่งอาจจะ
ถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดของการตัดสินใจครั้งนี้ และทำให้สรุปว่าเป็นสงครามตัวแทน

^๑ "Reactions of Other Communist Countries," p.29276.
^๒ กองบรรณาธิการมติชนและประชาชาติธุรกิจ, เขมร : แฉแล้วแฉอีก,
หน้า ๑๓๐.
^๓ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๗-๘๖.

แต่ในขณะที่เดียวกันกับชื่อโดมเบงที่ว่า กัมพูชา กับ เวียดนาม น่าจะเป็นฝ่ายคลั่งสยใจทำสงครามกันด้วยตนเองมากกว่า เพราะทางทีโกลีโเวล่าอันยาวนานในการต่อสู้เพื่อเอกราชอันสมบูรณ์ จึงไม่น่าที่จะยินยอมในทางภาคีสังคมนิยมหรือทุนนิยมดำเนินนโยบายสำคัญ เช่นการทำสงครามกับประเทศเพื่อนบ้านได้ จึงไม่เชื่อว่าจะเรียกรวมเป็นสงครามตัวแทนของมหาอำนาจ แต่เป็นเพียงความขัดแย้งของสองประเทศที่มีมหาอำนาจให้การสนับสนุนอยู่เบื้องหลังเท่านั้น เรื่องที่ยังไม่อาจหาหลักฐานแน่นอนที่จะพิสูจน์ได้ว่าการริเริ่มที่จะทำสงครามอย่างแท้จริงนั้นอยู่ที่มหาอำนาจหรือคูกรณี

แม้ว่าอิทธิพลของมหาอำนาจจะมีลักษณะ เป็นปัจจัยภายนอกของกรณีพิพาทระหว่างกัมพูชา กับ เวียดนาม แต่เมื่อพิจารณาถึงโครงสร้างความสัมพันธ์ของกัมพูชา เวียดนาม จีน และสหภาพโซเวียตอันซับซ้อนยิ่งแล้ว ย่อมไม่อาจปฏิเสธความเกี่ยวพันอันลึกซึ้งของมหาอำนาจกับคูพิพาทได้เลย การที่จีนเป็นมิตรสนิทของกัมพูชา และสหภาพโซเวียตเป็นพันธมิตรกับเวียดนาม อาจจะไม่มียุทธกรณีพิพาทครั้งนี้ก็ ถ้าไม่ประกอบไปด้วยการที่จีนกับกัมพูชามีปัญหาบาดหมางกับทั้งสหภาพโซเวียตและเวียดนามในเวลาเดียวกัน ดังนั้น การที่เวียดนามกล่าวในทำนองที่ว่า "ความช่วยเหลือทางทหารที่จีนให้แก่กัมพูชาเป็นต้นเหตุของสงคราม" จึงยังไม่สมบูรณ์ เพราะควรที่จะเพิ่มเติมข้อความเกี่ยวกับความช่วยเหลือทางทหารที่สหภาพโซเวียตให้แก่เวียดนามลงไปด้วย